

UDK 808.62-311-314.3

Izvorni znanstveni rad

Primljen: studeni 1997.

Prihvaćen za tisak: 30. lipnja 1998.

Andela Frančić i Milica Mihaljević

ANTONIMIJA U HRVATSKOJ OJKONIMIJI

U radu se analiziraju različiti tipovi antonima u hrvatskoj ojkonimiji. Antonimi se u ojkonimiji mogu podijeliti s obzirom na broj sastavnica, vrstu riječi nositelja antonimne opreke, tvorbenu strukturu, broj članova antonimnoga niza i tip antonimne opreke. Na kraju se rada navodi popis antonimnih parova potvrđenih u hrvatskoj ojkonimiji.

I. UVOD - ODREĐENJE ANTONIMIJE

Antonimi su riječi suprotstavljene kojim svojstvom.¹ Antonimnost je svojstvena riječima koje izražavaju vremenske (*stari-novi*) i prostorne odnose (*gornji-donji*), kakvoću (*crni-bijeli*) i količinu (*puno-malo*).

Antonimiju možemo odrediti kao pojavu koja označuje riječi koje uz određen broj zajedničkih semova imaju i jedan različit sem. To znači da antonimi imaju sva zajednička svojstva osim jednoga, ali se sve to poništava pri postavljanju u antonimni odnos, te se uočava samo ono

¹ Svojstvo se određuje kao misaona predodžba određenoga obilježja kojega predmeta koja služi za stvaranje i razgraničenje pojma.

svojstvo koje je u tim antonimima različito, npr. oba člana antonimnoga para *gore-dolje* imenuju osnovne prostorne koordinate i to položaj na okomitoj osi. Antonimni parovi *lijevo - desno* također imenuju prostorne koordinate, ali označuju položaj na vodoravnoj osi.

Antonimija se obično smatra suprotnom pojavom od sinonimije (istoznačnosti). Međutim, položaj je tih dviju pojava potpuno različit. Postavlja se pitanje postoje li pravi sinonimi doista. Uključi li se uz denotativno i konotativno značenje, sigurno je da pravih sinonima uopće nema. S druge strane antonimija je sustavna i veoma prirodna pojava u jeziku i može se prilično precizno odrediti.

Što je riječ višeznačnija, veći je broj potencijalnih njezinih antonima. Riječi koje su bogate značenjima svojom cjelinom ne moraju tvoriti antonim drugoj riječi, nego ga tvore samo dijelom svojega značenjskog opsega, npr. u ojkonimiji je antonim od *stari - novi*, a u općem jeziku antonim od *stari* može biti i *mladi*, *svježi* itd. Antonimija je recipročan odnos. To znači da ako je A antonim od B, B je antonim od A. Problemom antonimije bavili su se filozofi, logičari, lingvisti itd. Ovdje nećemo detaljnije ulaziti u teorijske probleme povezane s antonimijom², već ćemo samo navesti ona određenja i podjele koji su nam potrebni za razradbu naše teme.

II. ANTONIMIJA U OJKONIMIJI

Imena su dio leksičke ukupnosti jezika u kojem su zasvjedočena. Nastaju onimizacijom apelativa, odnosno transonimizacijom imena druge onomastičke kategorije. Osnovna im je funkcija identifikacija i diferencijacija denotata.

Imena se odlikuju mnogim specifičnostima.³ Jedna od njih tiče se značenjske samosvojnosti. Značenjskoj problematici imena posvećeni su mnogobrojni radovi većeg ili manjeg opsega u kojima se sreću veoma različita tumačenja imenske semantike. Razumijevanje toga pita-

² O antonimiji više vidi u Lj. Šarić 1995.

³ Npr. ne podliježu nužno standardnojezičnoj normi: čuvaju osobitosti zavičajnog idioma (*Peklenica, Križovec, Čukovec, Nedelišće, Belica, Črečan; Vargek, Berljak, Jagec, Črnec, Balaš...*), mogu sadržavati u hrvatskojezičnom grafemskom sustavu nepostojeće grafeme ili grafemske kombinacije (*Anette, Suzy, Xenia, Nives...*), deklinacijska im paradigma ne mora biti identična onoj u apelativa (*Ivo, Ive, Ivi*) itd.

nja u novijoj onomastičkoj teoriji može se sažeti u tri osnovna stajališta: 1) imena nemaju značenja, 2) imena imaju najveću moguću mjeru značenja i 3) imena se odlikuju semantičkom redukcijom (Blanár 1996, 52-67). Uvažavajući razloge koji se navode pri argumentiranju svakog od navedenih stajališta, poznati slovački onomastičar V. Blanár zaključuje da se onimijski sadržaj sastoji od dviju sastavnica: "z individualnych príznakov informačno-encyklopedickej povahy a z designácie, hierarchického súboru onymicky relevantných príznakov (na úrovni systému, danej sústavy vlastných, mien), ktoré sú spoločné celým triedam onymických objektov." (Blanár 1996, 58-59).

Uz kategoriju značenja vezane su sinonimija, homonimija, polisemija i antonimija. Specifičnost onomastičkog znaka čini i te jezične pojave specifičnima. Ostavljajući po strani sinonimiju, homonimiju⁴ i polisemiju, ovom ćemo prilikom svoju pozornost posvetiti antonimiji. Ruska onomastičarka A. V. Superanskaja drži da uz mnogobrojne potvrde onomastičke sinonimije i homonimije, antonimija i polisemija onimima nisu svojstvene. Antonimi su, prema mišljenju A. V. Superanskaje, elementi istoga polja koji u njemu zauzimaju po određenim parametrima polarno suprotstavljeni položaj.⁵ Ipak, dopušta specifičnu geografsku i ojkonimijsku antonimiju gdje u paradigmatski odnos ulaze imena s etimološki antonimnim leksemima (A. V. Superanskaja 1973, 305).

U onomastičkim terminološkim priručnicima nailazimo na nazive *antonimijsko ime*,⁶ *antonimičeskije imena*,⁷ odnosno *binarna opreka (opozicija)*.⁸ Prvi od njih donosi isključivo primjere ojkonimijske antonimije, a u drugom se uz opozicijske toponime (*Severnoe ozero* ↔ *Južnoe ozero*) donose i opozicijski antroponimi (*Kolja Malyj* ↔ *Kolja*

⁴ O sinonimiji i homonimiji u onomastici pisali su, uz ostale, P. Šimunović (1981) i A. V. Superanskaja (1992).

⁵ U našoj je podjeli antonima polarna suprotnost samo jedna od vrsta antonimnih suprotnosti.

⁶ "Sopstveno ime koje se naoga vo sementička opozicija so drugo sopstveno ime". *Osnoven sistem...* str. 167.

⁷ U terminološkom priručniku N. V. Podol'skaje (1978) uz naziv *antroponimičeskije imena* stoji uputnica na *binarnaja opozicija*.

⁸ "Protivopostavlenie (dlja različeniija) dvuh izvestnym obrazom svjazannyh ob ektov s pomošč ju imen, imejuščih odinakovuju osnovnuju leksemu i antonimičnye opredel enija". N. V. Podol'skaja 1978, s.v. *binarnaja opozicija*.

Bol' šoj) te opozicijski kozmonimi (*Bol' šaja Medvedica* ↔ *Malaja Medvedica*).

Kao što pri onimizaciji apelativa dolazi do postupnoga pražnjenja apelativnog sadržaja koji je bio prisutan pri činu imenovanja, tako i u antonimijskih ojkonima iskonska značenjska i strukturna razumljivost može izbljedjeti na štetu etimološke, ali ne i onomastičke obavjesnosti. Dakle, obavjesnost je antonimnih ojkonima prije svega onomastička. Ona se može poklapati s apelativnom (etimološkom), ali ne uvijek i ne nužno, npr. *Mali Gradac* veći je od *Velikog*, a mnogoznačnost latinskih pridjeva *inferior/superior* gotovo uvijek je prevedena s *donji/gornji*, mada joj je značenje bilo npr. *mlađi/ stariji* (Duduković 1993).

Jedan od najčešćih razloga postanka ojkonima s antonimnim sastavnicama jest izbjegavanje homonimnih imena.⁹ Na taj su način nastali npr. međimurski antonimni ojkonimski parovi: *Donja Dubrava - Gornja Dubrava*, *Donji Hrašćan - Gornji Hrašćan*, *Donji Koncovčak - Gornji Koncovčak*, *Donji Kraljevec - Gornji Kraljevec*, *Donji Mihaljevec - Gornji Mihaljevec*, *Donji Zebanec - Gornji Zebanec* (Frančić 1995, 46).

U postavama hrvatskih antonimnih ojkonima uočljive su dijalekatne osobitosti (*Donji Čehi - Gornji Čehi*, *Donji Sušobreg - Gornji Sušobreg*, *Mali Gorenc - Veliki Gorenc*, *Nova Ves - Stara Ves...Donja Oraovica - Gornja Oraovica*). Sadrže ih uglavnom članovi, odnosno sastavnice koji nisu nositelji antonimne opreke. Izuzetak je petnaestak ojkonima južnohrvatskoga područja (tip *Mali Lošinj - Veliki Lošinj*), te ojkonim *Dolnjaki*¹⁰ (antonimni parnjak ojkonimu *Gornjaki*) u kojih je dijalekatna osobitost čitljiva iz ojkonimske sastavnice koja je nositelj antonimne opreke. Zanimljivi su primjeri *Donje Zdjelice - Gornje Zdelice* i *Mali Potočac - Veliki Potočec* u kojima samo jedan parnjak antonimnoga ojko-

⁹ Homonimnost ojkonima veoma se često razrješava pridavanjem člana diferencijacije, a to je najčešće odnosni pridjev tvoren od najbližega većeg mjesta (npr. *Novo Selo Žumberačko*, *Novo Selo Lekeničko*, *Novo Selo Okičko*, *Novo Selo Palanječko...*), odnosni pridjev tvoren od imena veće teritorijalne jedinice (tip *Novo Selo Podravsko*), privedložni izraz tipa *Novo Selo na Dravi* itd.

¹⁰ Danas npr. antonimni parnjaci međimurskih ojkonima sa sastavnicom *gornji* imaju sastavnicu *donji*. Uvidom u povijesnu ojkonimiju toga područja (npr. J. Lipszky 1808, V. Sabljar 1866), uočava se da se ona javlja u liku *dolnji*. Usp. i ojkonim *Dolenja Vas* (on ne ulazi u onimijsku građu našeg rada jer je bez svog parnjaka).

nimijskoga para zadržava dijelekatno obilježje. Gubljenjem statusa samostalnog naselja iz službenog ojkonomikona nestaju njihova imena. Među njima su i antonimni ojkonomijski parovi. Tako danas postoje npr. *Donji Pustakovec, Lijeve Luka, Mali Mihaljevec, Stara Marča, Veliki Vrh*, ali ne i njihovi antonimni parnjaci *Gornji Pustakovec, Desna Luka, Veliki Mihaljevec, Nova Marča, Mali Vrh...*

III. PODJELE ANTONIMNIH OJKONIMA

Antonimi se dijele na različite načine (pravi ~ nepravi antonimi, puni ~ približni antonimi, kolektivni ~ kontekstualni antonimi itd.).¹¹ Ovdje ćemo ulaziti samo u one podjele koje su bitne za ovu temu. Antonimni ojkonomiji mogu se s obzirom na različite kriterije podijeliti na više načina:

1. S obzirom na broj sastavnica (riječi)

S obzirom na broj sastavnica, ojkonomijski su antonimni parnjaci:

a) jednorječni¹² (tip *Novigrad - Starigrad, Dolnjaki - Gornjaki, Beli - Crni*)

b) dvorječni (tip *Desno Trebarjevo - Lijevo Trebarjevo, Donja Batina - Gornja Batina, Glavina Donja - Glavina Gornja*)

c) višerječni (trorječni, četverorječni) (tip *Donji Bukovac Žakanjski - Gornji Bukovac Žakanjski, Donji Oštri Vrh Ozaljski - Gornji Oštri Vrh Ozaljski*).

Jednorječni su antonimni ojkonomiji rijetki, a antonimija dvorječnih i višerječnih ojkonomija temelji se uglavnom na opreci jedne sastavnice dok su ostale istovjetne.¹³ Antonimnost se jednorječnog ojkonomija u odnosu na drugi jednorječni ojkonomij najčešće zasniva na raznokorijenskoj antonimnosti jedinog (*Beli - Crni*), odnosno jednog od članova (tip

¹¹ O različitim podjelama antonima vidi u Lj. Šarić 1995.

¹² Upotrebljavamo nazive jednorječni, višerječni jer su nazivi jednočlani, dvočlani itd. višeznačni. I jednorječne složenice ili izvedenice sastoje se od dva člana.

¹³ Izuzetak je ojkonomijski antonimni par *Novo Selo Žumberačko - Stari Grad Žumberački* koji sadrži dva antonimna para *novi - stari* i *selo - grad*.

Novigrad - Starigrad),¹⁴ a antonimnost dvorječnoga i višerječnoga ojkonima u odnosu na drugi dvorječni i višerječni ojkonim zasniva se gotovo isključivo na raznokorijenskoj antonimnosti jedne od sastavnica tih ojkonima (tip *Novi Golubovec - Stari Golubovec*). Najčešći su dvorječni antonimni ojkonimijski parovi koji na prvom mjestu imaju sastavnicu koja je antonimna sastavnici drugoga ojkonima dok im je druga sastavnica zajednička. Simbolički se takav odnos može prikazati kao:

AB~CB (tip *Donja Lomnica - Gornja Lomnica, Desni Štefanki ± Lijevi Štefanki*), pri čemu su sastavnice A i C antonimne kao riječi općega jezika. To je najčešći model, ali nije i jedini. Poredak sastavnica može biti i obrnut što odgovara formuli:

BA~BC (tip *Kaštel Stari - Kaštel Novi, Glavina Donja - Glavina Gornja*).

Dvorječni i višerječni ojkonimi jesu postojane ojkonimijske sintagme, što znači da im je poredak stalan i nepromjenjiv (Šimunović 1986).

U jednom ojkonimu antonimna sastavnica može izostati (tj. ona je \emptyset), što odgovara formuli:

AB~ \emptyset B (tip *Gornji Kuršanec - Kuršanec*), odnosno BA~B \emptyset (tip *Župa Srednja - Župa*).

Sastavnica B u formulama najčešće je jednorječna, kao u gornjim primjerima, ali može biti i višerječna (tip *Mali Modruš Potok - Veliki Modruš Potok, Donje Mrzlo Polje Mrežničko - Gornje Mrzlo Polje Mrežničko*), a sastavnica je A gotovo isključivo jednorječna. Izuzetak je ojkonimski antonimni par *Novo Selo Žumberačko - Stari Grad Žumberački*.

2. S obzirom na vrstu riječi nositelja antonimne opreke

Nositelj antonimne opreke može biti:

1. pridjev:

- a) *donji - gornji* (*Donji Dragonožec - Gornji Dragonožec*)
- b) *mali - veliki* (*Mali Brezovec - Veliki Brezovec*)
- c) *desni - lijevi* (*Desno Trebarjevo - Lijevo Trebarjevo*)
- d) *bijeli - crni* (*Belo - Crno*)

¹⁴ Izuzetak je ojkonimski antonimni par *Nadvučnik - Podvučnik*, u kojem su nositelji antonimnosti antonimni prefiksi.

- e) *hrvatski - srpski (Hrvatski Blagaj - Srpski Blagaj)*
- f) *latinski - grčki. (Islam Latinski - Islam Grčki).*¹⁵

2. prilog:

dolje - gore (Dolenci - Gorenci).

3. imenica:

grad - selo (Gradac - Selce).

4. pridjevsko-imenička sveza

(Novo Selo Žumberačko - Stari Grad Žumberački).

U općejezičnoj građi u ulozi se antonima najčešće sreću pridjevi i prilozi, a rjeđe imenice (Melvinger 1984). U ojkonomiji su najčešći nositelji antonimne opreke pridjevi.

3. S obzirom na tvorbenu strukturu

Jednorječni antonimni ojkonomi mogu biti:

a) netvorbeni (tip *Crno - Belo*)

b) tvorbeni:

ba) složenice (tip *Novigrad - Starigrad*)

bb) izvedenice:

bba) prefiksne (*Nadvučnik - Podvučnik*)

bbb) sufiksne (*Dolenci - Gorenci*).¹⁶

S obzirom na tvorbenu strukturu možemo razlikovati raznokorijenske (*Dolenci-Gorenci*) i istokorijenske (gramatičke) antonime (*Nadvučnik - Podvučnik*). U istokorijenskih antonima antonimno se značenje ne izražava korijenom riječi nego afikslnim morfemom. Osnovno su formalno sredstvo stvaranja istokorijenske antonimije u općem jeziku prefiksi (Šarić 1995). I u ojkonomiji potvrđen je taj tip *Nad + Vučnik ~ Pod + Vučnik*.

¹⁵ U primjerima *latinski - grčki* i *hrvatski - srpski* antonimija postoji samo u ojkonomiji, a ne i u općem jeziku.

¹⁶ Pitanje je može li se ovaj tip smatrati sufikslnom antonimijom. Dok je kod prefiksne antonimije opreka u prefiksu (*nad-pod*), ovdje se osnove nalaze u antonimnom odnosu dok je sufiks isti. Pravi sufikslni antonimi, npr. **Gradić - Gradina* nisu potvrđeni u našoj građi.

Čestotnost antonimnih ojkonima s obzirom na broj sastavnica i tvorbenu strukturu prikazana je u tablici¹⁷:

Ojkonimi prema broju sastavnica	Tvorbena struktura ojkonima			Ukupno
Jednorječni	Netvorbeni			2
	Tvorbeni	Složenice		1
		Izvedenice	Prefiksalne	1
			Sufiksalne	3
Dvorječni				335
Višerječni				9
Nejednakorječni				26
UKUPNO:				377

Iz tablice je vidljivo da su daleko najčešći dvorječni antonimni ojkonimi.

4. S obzirom na broj članova antonimnog niza

Antonimni ojkonimski nizovi mogu imati dva ili tri člana. Također ima slučajeva gubitka antonimijskoga parnjaka ili neostvarivanja potencijalne antonimije. Iako su u ojkonimiji najčešći dvočlani nizovi (tip *Mali Lipovec - Veliki Lipovec*), ima potvrda i za tročlane nizove koji navode i srednji član. Prevladava niz *donji - srednji - gornji* (tip *Donje Mokrice - Srednje Mokrice - Gornje Mokrice; Donji Poloj - Srednji Poloj - Gornji Poloj*). Potvrđen je i niz *novi - srednji - stari: Nova Diklenica - Srednja Diklenica - Stara Diklenica* dok niz *mali - srednji - veliki* unatoč prihvatljivosti u općem jeziku u ojkonimiji nije ostvaren. Ostvaren je i niz u kojem je srednji član neobilježen *Podvučnjak-Vučnjak- Nadvučnjak; Donje Sitno - Sitno- Gornje Sitno*.

U ojkonimima se ostvaruje tek mali dio općejezične antonimije. Tako npr. postoje ojkonimi *Široka Rijeka, Debelo Brdo, Duboki Dol, Duge Njive, Gusti Laz, Mrzlo Polja, Turda Reka...*, ali ne i njihovi potencijalni antonimi parnjaci **Uska Rijeka, *Tanko/Mršavo Brdo, *Plitki Dol, *Kratke Njive, *Rijetki Laz, *Toplo Polje, *Meka Reka...*

¹⁷ Brojkama je označen broj antonimnih parova.

Također se pojavljuju slučajevi "lažnih antonima", tj. slučajevi kad se članovi antonimne opreke ne nalaze u blizini te su vjerojatno nastali neovisno jedan o drugome npr. *Belec 2 - Crnac 3*¹⁸; *Dolac 11 - Gora 3*.¹⁹ Pravi su ojkonomijski antonimi koji se temelje na istoj antonimnoj opreci (*gore - dolje*) npr. *Dolenci 8 - Gorenci 8*.

S obzirom na broj članova antonimnoga niza razlikuje se:

1. jednočlani niz (*Široka Rijeka*), tj. niz u kojem se drugi član izgubio ili nikada nije ni bio ostvaren
2. dvočlani niz (*Lijevi Štefanki - Desni Štefanki*)
3. tročlani niz (*Donja Velika - Srednja Velika - Gornja Velika*).

Tročlani niz može imati obilježen srednji član (pridjevom *srednji*; *Donje Mokrice - Srednje Mokrice - Gornje Mokrice*) ili neobilježen srednji član (*Podvučnjak - Vučnjak - Nadvučnjak*; *Donje Sitno - Sitno - Gornje Sitno*).

5. S obzirom na tip antonimne opreke (značenjska klasifikacija antonima)

Antonimi se u ojkonomiji glavninom temelje na kojoj općejezičnoj opreci, tj. imaju općejezičnu sastavnicu koja ulazi u pravu antonimnu opreku sa sastavnicom drugoga ojkonomija: *novi-stari, lijevi-desni, donji - gornji* itd.

Osnovni se tipovi antonimije u ojkonomiji ovdje razgraničuju pronalaženjem vrste suprotnosti kojima su povezane njihove općejezične sastavnice.

Kad govorimo o ojkonomijskim antonimima ne smijemo zanemariti činjenicu da postoje različite vrste antonima koji se ostvaruju u općem jeziku, a odražavaju se i u ojkonomiji. Stoga antonime u ojkonomiji možemo analizirati i s pomoću antonimnih tipova koji postoje u općemu jeziku (Šarić 1995).

¹⁸ Vidi se da ti nazivi nemaju isti sufiks.

¹⁹ Vidi se da ti nazivi nemaju isti tvorbeni obrazac, dok je *Dolac* tvorenica, *Gora* je netvorbena riječ.

Antonimne se opreke mogu podijeliti s obzirom na prisutnost/odsutnost ovih obilježja²⁰:

1. ista / različita pojava (denotacija)
2. usmjerenost / neusmjerenost
3. stupnjevitetost / nestupnjevitetost.

	ista pojava	usmjerenost	stupnjevitetost
kvalitativni	-	-	+
vektorni	-	+	-
komplementarni	-	-	-
konverzivni	+	+/-	-
koordinacijski	-	-	+/-

Antonimni odnosi mogu se razlikovati s obzirom na izražavanje usmjerenosti (suprotna usmjerenost radnje, obilježja i sl.) ili na izražavanje usmjerenosti. U skupini antonima koji ne izražavaju usmjerenost dodatno je razlikovno obilježje stupnjevitetost, pa postoje: stupnjeviti i nestupnjeviti antonimi. Te tri binarne opreke određuju pet skupina antonima.

1. Kvalitativni antonimi.

U prvoj su skupini antonimi koji se mogu stupnjeviti (*mali~veliki*, *beli~crni*, *novi~stari~srednji*). Antonimne opreke izražavaju različiti stupanj kakva svojstva. Krajnji su članovi slijeda oni koji izražavaju najmanji i najveći stupanj danoga svojstva (npr. *lijep* - *ružan*). Stupnjevite opreke čine glavninu antonima u općem jeziku, a često se ostvaruju i u ojkonimiji. Tu su u prvom redu pridjevi kojima se izriče kakvoća. Kvalitativni antonimi krajnje su točke lanca koji čini mnoštvo srodnih riječi. Riječi koje imenuju krajnje točke u nizu odlikuju se najvećim stupnjem različitosti, npr.

X (ne X, ne Y) - Y

mlad *nemlad* *nestar* *star*.

Tom se nizu mogu po volji dodavati članovi:

lijep *ljepuškast* *neugledan* (*srednji*) *ružnjikav* *ružan*.

²⁰ Slučaj da se radi o istoj pojavi, usmjerenosti i stupnjevitetosti, dakle slučaj + + +, nije potvrđen.

Kao spona u antonimnom paru može postojati više riječi, niz, a svaka je od njih djelomično antonimna prvoj i drugoj riječi antonimnoga para. U hrvatskoj ojkonomiji ili nema srednjega člana ili postoji samo jedan srednji član.

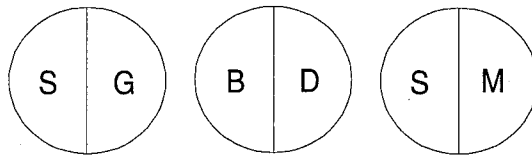
2. Vektorni antonimi.

U ovoj su skupini antonimi koji izražavaju suprotnu usmjerenost radnje, svojstva, obilježja (*ulaziti-izlaziti, uzbrdo-nizbrdo*). Ti se antonimi ne ostvaruju u ojkonomiji.

3. Komplementarni antonimi.

Komplementarni parovi leksema obuhvaćaju kakvo pojmovno polje dijeleći ga na dva posebna dijela: sve što spada u jedan dio, ne spada u drugi i obratno, npr. (*selo~grad, brdo~dol, suh~mokar*):

To su antonimi koji se formalno mogu izraziti kao A - neA, a grafički prikazati kao:

Stoga u tom tipu ne postoji srednji član.

4. Konverzivni antonimi.

Četvrtu skupinu obilježava konverzivna suprotnost, vrsta suprotnosti pri kojoj se jedno te isto opisuje s gledišta suprostavljenih sudionika iste situacije (*kupiti~prodati, izgubiti~pobijediti*). Ako antonimi iskazuju istu denotaciju kroz obratnu radnju ili odnos, oni su u konverzivnu odnosu. Taj se tip ne pojavljuje u ojkonomiji, pa nije zanimljiv za ovu temu.

5. Koordinacijski antonimi. Koordinacijski antonimi ne označuju usmjerenost nego položaj u prostoru (*gore-dolje, lijevo-desno, nad-pod*) i vremenu. Određeni se broj koordinacijskih pojmova u određenom smislu može stupnjevati, npr. *prekjučer, jučer, danas, sutra, preksutra*. Koordinacijskim je antonimima svojstvena zatvorenost u cikluse (*zima, ljeto, jesen, proljeće*).

U ojkonimiji su zastupljeni kvalitativni, komplementarni i koordinirani antonimi, a nisu zastupljeni vektorni i konverzivni antonimi.

IV. POSEBNOSTI OJKONIMIJSKE ANTONIMIJE

U ojkonimiji se pojavljuju antonimi u kojima se u antonimni odnos postavljaju ojkonimi koji ne sadrže sastavnicu koja je antonimna sastavnici drugoga antonima i u općem jeziku, npr. odnos *latinski~grčki, srpski~hrvatski*. Tu su zanimljivi i ojkonimi tipa *Hrvatska Dubica* i *Hrvatska Kostajnica* koji u Hrvatskoj nemaju antonimnoga parnjaka.

Ojkonimijski se antonimi ne ponašaju uvijek kao općejezični, u prvom se redu desemantiziraju (npr. *veliki* može biti manji od *maloga*) i najčešće ili gube mogućnost stupnjevanja ili se ta mogućnost znatno ograničuje (postoji primjer *donji - srednji - gornji*, ali ne i *veliki, veći, najveći, malo veći* itd.) pa nema potvrda za četveročlani, petočlani itd. antonimni niz ojkonima. U općemu jeziku, npr. riječi koje izražavaju kakvoću supostoje na vrijednosnoj skali i izražavaju različit stupanj, intenzitet, jačinu te vrijednosti.

U ojkonimiji se različitost stupnja kakvoće, obilježja, svojstva na izvjestan način okamenjuje: i kad se temelje na kvalitativnim oprekama u općemu jeziku, ojkonimi strogo odvajaju mjesta koja imenuju, npr. u općem jeziku naseljeno mjesto može biti *veliko, veće, srednje, malo, manje* itd. U ojkonimiji postoje samo strogo odijeljeni denotati (*veliki - srednji - mali*).

ZAKLJUČAK

Antonimne opreke veoma su česte u ojkonimiji. U antonimne opreke najčešće ulaze dvorječne (ojkonimijske) sveze u kojima antonimna opreka postoji između jedne sastavnice (najčešće pridjeva). Ojkonimijski antonimi najčešće nemaju srednjega člana (potvrđen je samo u nizu *gornji/stari-srednji-donji/novi* i u nizovima s neobilježenim srednjim članom). U ojkonimiji se najčešće ostvaruju kvalitativne opreke (*veliki-mali, beli-crni, novi-srednji-stari*), koordinacijske opreke (*gornji/donji, desno/lijevo, pod-/nad-*), a nešto rjeđe komplementarne

opreke (*brdo/dol, selo/grad*). Konverzivna i vektorna se suprotnost u ojkonomiji ne ostvaruju.

POPIS HRVATSKIH ANTONIMNIH OJKONIMA²¹

Bašunje Male 8 - Bašunje Vele 8
Beli 8 - Crni 18
Belo 8 - Crno 8
Blizna Donja 17 - Blizna Gornja 17
Čista Mala 15 - Čista Velika 15
Desna Martinska Ves 3 - Lijeve Martinska Ves 3
Desni Degoj 3 - Lijeve Degoj 1
Desni Dubrovčak 3 - Lijeve Dubrovčak 1
Desni Štefanki 3 - Lijeve Štefanki 1
Desno Sredičko 3 - Lijevo Sredičko 1
Desno Trebarjevo 3 - Lijevo Trebarjevo 3
Desno Željezno 3 - Lijevo Željezno 3 Dolenci 8 - Gorenci 8
Dolnjaki 3 - Gornjaki 1, 2
Donja Čemernica 3 - Gornja Čemernica 3
Donja Bačuga 3 - Gornja Bačuga 3
Donja Batina 2 - Gornja Batina 2
Donja Bebrina 12 - Gornja Bebrina 12
Donja Bistra 1 - Gornja Bistra 1
Donja Brckovčina 6 - Gornja Brckovčina 6
Donja Brusovača 3 - Gornja Brusovača 3
Donja Bučica 3 - Gornja Bučica 3
Donja Dobra 8 - Gornja Dobra 8
Donja Drenova 1 - Gornja Drenova 1
Donja Dubrava 20 - Gornja Dubrava 20

²¹ Popis je rađen na temelju *Imenika naselja Republike Hrvatske, Sistematski popis naselja po županijama i općinama, stanje 31. prosinca 1995*. Brojke iza ojkonima označuju županiju u kojoj se nalazi naselje toga imena (1 Zagrebačka županija, 2 Krapinsko-zagorska županija, 3 Sisačko-moslavačka županija, 4 Karlovačka županija, 5 Varaždinska županija, 6 Koprivničko-križevačka županija, 7 Bjelovarsko-bilogorska županija, 8 Primorsko-goranska županija, 9 Ličko-senjska županija, 10 Virovitičko-podravska županija, 11 Požeško-slavonska županija, 12 Brodsko-posavska županija, 13 Zadarsko-kninska županija, 14 Osječko-baranjska županija, 15 Šibenska županija, 16 Vukovarsko-srijemska županija, 17 Splitsko-dalmatinska županija, 18 Istarska županija, 19 Dubrovačko-neretvanska županija, 20 Međimurska županija).

Donja Glina 4 - Gornja Glina 4
Donja Glogovnica 6 - Gornja Glogovnica 6
Donja Gračenica 3 - Gornja Gračenica 3
Donja Greda 1 - Gornja Greda 1
Donja Jagodnja 13 - Gornja Jagodnja 13
Donja Jelenska 3 - Gornja Jelenska 3
Donja Konjščina 2 - Gornja Konjščina 2
Donja Kovačica 7 - Gornja Kovačica 7
Donja Krašićevica 8 - Gornja Krašićevica 8 - Srednja Krašićevica 8
Donja Kupčina 1 - Gornja Kupčina 1
Donja Lamana Draga 8 - Gornja Lamana Draga 8
Donja Letina 3 - Gornja Letina 3
Donja Lomnica 1 - Gornja Lomnica 1
Donja Mlinoga 3 - Gornja Mlinoga 3
Donja Motičina 11 - Gornja Motičina 11
Donja Obreška 3 - Gornja Obreška 3
Donja Obrijež 11 - Gornja Obrijež 11
Donja Oraovica 3 - Gornja Oraovica 3
Donja Pačetina 2 - Gornja Pačetina 2
Donja Pastuša 3 - Gornja Pastuša 3
Donja Perjasica 4 - Perjasica 4
Donja Petrička 7 - Gornja Petrička 7
Donja Pištana 10 - Gornja Pištana 10
Donja Plemenščina 2 - Gornja Plemenščina 2
Donja Podgora 2 - Gornja Podgora 2
Donja Poljana 5 - Gornja Poljana 5
Donja Pušća 1 - Gornja Pušća 1
Donja Purgarija 1 - Gornja Purgarija 1
Donja Rašenica 7 - Gornja Rašenica 7
Donja Reka 1 - Gornja Reka 1
Donja Rijeka 6 - Gornja Rijeka 6
Donja Selnica 2 - Gornja Selnica 2
Donja Stranica 4 - Gornja Stranica 4
Donja Stubica 2 - Gornja Stubica 2
Donja Stupnica 3 - Gornja Stupnica 3
Donja Suvaja 13 - Gornja Suvaja 13
Donja Šemnica 2 - Gornja Šemnica 2

- Donja Šušnjara 7 - Gornja Šušnjara 7
Donja Šumetlica 11 - Gornja Šumetlica 11
Donja Tijarica 17 - Gornja Tijarica 17
Donja Topličica 1 - Gornja Topličica 1
Donja Trebinja 4 - Gornja Trebinja 4
Donja Trstenica 3 - Gornja Trstenica 3
Donja Velešnja 3 - Gornja Velešnja 3
Donja Velika 1 - Gornja Velika 1 - Srednja Velika 1
Donja Velika 6 - Gornja Velika 6
Donja Višnjica 5 - Gornja Višnjica 5
Donja Visočka 4 - Gornja Visočka 4
Donja Vlahinička 3 - Gornja Vlahinička 3
Donja Voća 5 - Gornja Voća 5
Donja Vrba 12 - Gornja Vrba 12
Donja Vrijeska 7 - Gornja Vrijeska 7
Donja Vručica 19 - Gornja Vručica 19
Donja Zdenčina 1 - Gornja Zdenčina 1
Donja Žrnica 4 - Gornja Žrnica 4
Donje Bazije 10 - Gornje Bazje 10
Donje Biljane 13 - Gornje Biljane 13
Donje Brezno 2 - Gornje Brezno 2
Donje Bukovlje 4 - Gornje Bukovlje 4
Donje Ceranje 13 - Gornje Ceranje 13
Donje Cjepidlake 7 - Gornje Cjepidlake 7
Donje Dubrave 4 - Gornje Dubrave 4
Donje Dvorišće 1 - Gornje Dvorišće 1
Donje Gnojnice 4 - Gornje Gnojnice 4
Donje Jame 3 - Gornje Jame 3
Donje Jesenje 2 - Gornje Jesenje 2
Donje Komarevo 3 - Gornje Komarevo 3
Donje Kusonje 10 - Gornje Kusonje 10
Donje Ladanje 5 - Gornje Ladanje 5
Donje Makojišće 5 - Gornje Makojišće 5
Donje Mokrice 3 - Gornje Mokrice 3 - Srednje Mokrice 3
Donje Mrzlo Polje Mrežničko 4 - Gornje Mrzlo Polje Mrežničko 4
Donje Ogorje 17 - Gornje Ogorje 17
Donje Orešje 1 - Gornje Orešje 1

Donje Planjane 15 - Gornje Planjane 15
Donje Podotočje 1 - Gornje Podotočje 1
Donje Postinje 17 - Gornje Postinje 17
Donje Predrijevo 10 - Gornje Predrijevo 10
Donje Prekrižje 1 - Gornje Prekrižje 1
Donje Prilišće 4 - Gornje Prilišće 4 - Srednje Prilišće 4
Donje Primišlje 4 - Gornje Primišlje 4
Donje Psarjevo 1 - Gornje Psarjevo 1
Donje Rašćane 17 - Gornje Rašćane 17 - Rašćani Gornji 17
Donje Raštane 13 - Gornje Raštane 13
Donje Selište 3 - Gornje Selište 3
Donje Selo 17 - Gornje Selo 17 - Srednje Selo 17
Donje Sitno 17 - Gornje Sitno 17 - Sitno 17
Donje Stative 4 - Gornje Stative 4
Donje Taborište 3 - Gornje Taborište 3
Donje Taborište 4 - Gornje Taborište 4
Donje Tihovo 8 - Gornje Tihovo 8
Donje Utore 15 - Gornje Utore 15
Donje Vinovo 15 - Gornje Vinovo 15
Donje Vratno 5 - Gornje Vratno 5
Donje Zagorje 4 - Gornje Zagorje 4
Donje Zdjelice 6 - Gornje Zdelice 7
Donji Čaglić 11 - Gornji Čaglić 11
Donji Čehi 1 - Gornji Čehi 1
Donji Čemehovec 1 - Gornji Čemehovec 2
Donji Andrijevc 12 - Gornji Andrijevc 12
Donji Babin Potok 9 - Gornji Babin Potok 9
Donji Bitelić 17 - Gornji Bitelić 17
Donji Bjelovac 3 - Gornji Bjelovac 3
Donji Bogićevci 12 - Gornji Bogićevci 12
Donji Borki 7 - Gornji Borki 7 - Srednji Borki 7
Donji Budački 4 - Gornji Budački 4
Donji Bukovac Žakanjski 4 - Gornji Bukovac Žakanjski 4
Donji Cerovac 4 - Gornji Cerovac 4
Donji Cerovljani 3 - Gornji Cerovljani 3
Donji Crnogovci 12 - Gornji Crnogovci 12
Donji Daruvar 7 - Gornji Daruvar 7

Donji Desinec 1 - Gornji Desinec 1
Donji Dobretin 3 - Gornji Dobretin 3
Donji Dolac 17 - Gornji Dolac 17
Donji Draganec 7 - Gornji Draganec 7
Donji Dragičevci 7 - Gornji Dragičevci 7
Donji Dragonožec 1 - Gornji Dragonožec 1
Donji Dubovec 6 - Gornji Dubovec 6 - Srednji Dubovec 6
Donji Emovci 11 - Gornji Emovci 11
Donji Fodrovec 6 - Gornji Fodrovec 6
Donji Furjan 4 - Gornji Furjan 4
Donji Grahovljani 11 - Gornji Grahovljani 11 - Srednji Grahovljani 11
Donji Gučani 11 - Gornji Gučani 11
Donji Hrastovac 3 - Gornji Hrastovac 3
Donji Hrašćan 20 - Gornji Hrašćan 20
Donji Hruševac 1 - Gornji Hruševac 1
Donji Humac 17 - Gornji Humac 17
Donji Jalšovec 2 - Gornji Jalšovec 2
Donji Javoranj 3 - Gornji Javoranj 3
Donji Karin 13 - Gornji Karin 13
Donji Klasnić 3 - Gornji Klasnić 3
Donji Kneginec 5 - Gornji Kneginec 5
Donji Koncovčak 20 - Gornji Koncovčak 20
Donji Kosinj 9 - Gornji Kosinj 9
Donji Kraljevec 20 - Gornji Kraljevec 20
Donji Kraljevec 2 - Gornji Kraljevec 2
Donji Kremen 4 - Gornji Kremen 4
Donji Kućan 5 - Gornji Kućan 5
Donji Kukuruzari 3 - Gornji Kukuruzari 3
Donji Lađevac 4 - Gornji Lađevac 4
Donji Laduč 1 - Gornji Laduč 1
Donji Lapac 13 - Gornji Lapac 13
Donji Lipovčani 7 - Gornji Lipovčani 7
Donji Lipovac 12 - Gornji Lipovac 12 - Srednji Lipovac 12
Donji Ložac 8 - Gornji Ložac 8
Donji Lović 4 - Gornji Lović 4
Donji Macelj 2 - Gornji Macelj 2
Donji Marinkovac 1 - Gornji Marinkovac 1

Donji Martijanec 5 - Gornji Martijanec 5
Donji Maslarec 6 - Gornji Maslarec 6
Donji Meljeni 10 - Gornji Meljani 10
Donji Mihaljevec 20 - Gornji Mihaljevec 20
Donji Miholjac 14 - Gornji Miholjac 10
Donji Miklouš 7 - Gornji Miklouš 7
Donji Mosti 7 - Gornji Mosti 7 - Srednji Mosti 7
Donji Muć 17 - Gornji Muć 17
Donji Nikšić 4 - Gornji Nikšić 4
Donji Oštre 1 - Gornji Oštre 1
Donji Oštri Vrh Ozaljski 4 - Gornji Oštri Vrh Ozaljski 4
Donji Okrug 8 - Gornji Okrug 8
Donji Poloj 4 - Gornji Poloj 4 - Srednji Poloj 4
Donji Popovac 4 - Gornji Popovac 4
Donji Prnjavorec 3 - Gornji Prnjavorec 3
Donji Proložac 17 - Gornji Proložac 17
Donji Rogolji 12 - Gornji Rogolji 12
Donji Selkovac 3 - Gornji Selkovac 3
Donji Sjeničak 4 - Gornji Sjeničak 4
Donji Skrad 4 - Gornji Skrad 4
Donji Slatnik 12 - Gornji Slatnik 12
Donji Srb 13 - Gornji Srb 13
Donji Sređani 7 - Gornji Sređani 7
Donji Stupnik 1 - Gornji Stupnik 1
Donji Sušobreg 2 - Gornji Sušobreg 2
Donji Šajn 8 - Gornji Šajn 8
Donji Šehovac 8 - Gornji Šehovac 8
Donji Škrnik 2 - Gornji Škrnik 2
Donji Štrbci 13 - Gornji Štrbci 13
Donji Tkalec 1 - Gornji Tkalec 1
Donji Trpuci 1 - Gornji Trpuci 1
Donji Turni 8 - Gornji Turni 8
Donji Vaganac 13 - Gornji Vaganac 13
Donji Varoš 12 - Gornji Varoš 12
Donji Velemerić 4 - Gornji Velemerić 4
Donji Viduševac 3 - Gornji Viduševac 3
Donji Vinjani 17 - Gornji Vinjani 17

Donji Vučkovići 8 - Gornji Vučkovići 8
Donji Vukšići 8 - Gornji Vukšići 8
Donji Vukšinac 1 - Gornji Vukšinac 1
Donji Vukojevac 3 - Gornji Vukojevac 3
Donji Zagon 8 - Gornji Zagon 8
Donji Zaton 8 - Gornji Zaton 8
Donji Zbilj 2 - Gornji Zbilj 2
Donji Zebanec 20 - Gornji Zebanec 20
Donji Zvečaj 4 - Gornji Zvečaj 4
Donji Žagari 8 - Gornji Žagari 8
Donji Žirovac 3 - Gornji Žirovac 3
Drvenik Mali 17 - Drvenik Veliki 17
Glavina Donja 17 - Glavina Gornja 17
Glavnica Donja 1 - Glavnica Gornja 1
Gornja Garešnica 7 - Garešnica 7
Gornje Igrane 17 - Igrane 17
Gornje Vrhovine 9 - Vrhovine 9
Gornji Kuršanec 20 - Kuršanec 20
Gornji Tomaš 7 - Tomaš 7
Gornji Uljanik 7 - Uljanik 7
Gradac 8 - Selce 8
Hrvatski Čuntić 3 - Srpski Čuntić 3
Hrvatski Blagaj 4 - Srpski Blagaj 4
Islam Latinski 13 - Islam Grčki 13
Istočni Trojvrh 4 - Trojvrh 4
Kaštel Novi 17 - Kaštel Stari 17
Katoličke Čaire 3 - Čaire 3
Kraj Gornji 1 - Kraj Donji 1
Mala Babina Gora 7 - Velika Babina Gora 7
Mala Barna 7 - Velika Barna 7
Mala Bršljanica 7 - Velika Bršljanica 7
Mala Branjska 6 - Velika Branjska 6
Mala Buna 1 - Velika Buna 1
Mala Ciglena 7 - Ciglena 7
Mala Crkvina 4 - Velika Crkvina 4
Mala Črešnjevica 10 - Velika Črešnjevica 10
Mala Dapčevica 7 - Velika Dapčevica 7

Mala Erpenja 2 - Velika Erpenja 2
Mala Gora 2 - Velika Gora 2
Mala Gorica 1 - Velika Gorica 1
Mala Gradusa 3 - Velika Gradusa 3
Mala Hrastilnica 3 - Velika Hrastilnica 3
Mala Jasenovača 7 - Velika Jasenovača 7
Mala Jazbina 1 - Velika Jazbina 1
Mala Klisa 7 - Velika Klisa 7
Mala Kopanica 12 - Velika Kopanica 12
Mala Kosa 4 - Kosa 4
Mala Kosnica 1 - Velika Kosnica 1
Mala Lešnica 8 - Velika Lešnica 8
Mala Ludina 3 - Velika Ludina 3
Mala Milešina 17 - Velika Milešina 17
Mala Mlaka 1 - Velika Mlaka 1
Mala Mlinska 7 - Velika Mlinska 7
Mala Mučna 6 - Velika Mučna 6
Mala Ostrna 1 - Velika Ostrna 1
Mala Paka 4 - Velika Paka 4
Mala Peratovica 7 - Velika Peratovica 7
Mala Pisanica 7 - Velika Pisanica 7
Mala Plana 9 - Velika Plana 9
Mala Rakovica 1 - Velika Rakovica 1
Mala Rasinjica 6 - Velika Rasinjica 6
Mala Solina 3 - Velika Solina 3
Mala Trapinska 10 - Velika Trapinska 10
Mala Trnovitica - Velika Trnovitica 7
Mala Učka 8 - Vela Učka 8
Mala Vranovina 3 - Velika Vranovina 3
Male Drage 8 - Vele Drage 8
Male Mune 8 - Vele Mune 8
Male Sesevete 6 - Velike Sesevete 6
Male Srakane 8 - Vele Srakane 8
Mali Banovac 11 - Veliki Banovac 11
Mali Bastaji 7 - Veliki Bastaji 7
Mali Bilač 11 - Veliki Bilač 11
Mali Botinovac 6 - Veliki Botinovac 6

Mali Brezovec 1 - Veliki Brezovec 1
Mali Brgud 8 - Veli Brgud 8
Mali Budići 11 - Veliki Budići 11
Mali Bukovec 2 - Veliki Bukovec 2
Mali Bukovec 5 - Veliki Bukovec 5
Mali Carevdar 6 - Carevdar 6
Mali Dol 8 - Veli Dol 8
Mali Erjavec 4 - Veliki Erjavec 4
Mali Golji 18 - Veli Golji 18
Mali Gorenec 5 - Veliki Gorenec 5
Mali Grđevac 7 - Veliki Grđevac 7
Mali Grabičani 6 - Veliki Grabičani 6
Mali Gradac 3 - Veliki Gradac 3
Mali Iž 13 - Veli Iž 13
Mali Jadrč 8 - Veliki Jadrč 8
Mali Komor 2 - Veliki Komor 2
Mali Kozinac 4 - Veliki Kozinac 4
Mali Lipovec 1 - Veliki Lipovec 1
Mali Lošinj 8 - Veli Lošinj 8
Mali Lovrečan 5 - Veliki Lovrečan 5
Mali Maj 18 - Veli Maj 18
Mali Miletinac 7 - Veliki Miletinac 7
Mali Mlun 18 - Veli Mlun 18
Mali Modruš Potok 4 - Veliki Modruš Potok 4
Mali Obljaj 3 - Veliki Obljaj 3
Mali Otok 6 - Veliki Otok 6
Mali Pašijan 7 - Veliki Pašijan 7
Mali Poganac 6 - Veliki Poganac 6
Mali Potočac 6 - Veliki Potočec 6
Mali Prolog 19 - Veliki Prolog 17
Mali Rastovac 10 - Veliki Rastovac 10
Mali Raven 6 - Veliki Raven 6
Mali Ston 19 - Ston 19
Mali Turini 18 - Veli Turini 18
Mali Vareški 18 - Veliki Vareški 18
Mali Vrh Kamanjski 4 - Veliki Vrh Kamanjski 4
Mali Zdenci 7 - Veliki Zdenci 7

Malo Grablje 17 - Velo Grablje 17
Malo Korenovo 7 - Veliko Korenovo 7
Malo Krčevo 3 - Veliko Krčevo 3
Malo Selce 8 - Veliko Selce 8
Malo Trojstvo 7 - Veliko Trojstvo 7
Malo Vukovje 7 - Veliko Vukovje 7
Nova Diklenica 7 - Stara Diklenica 7 - Srednja Diklenica 7
Nova Drenčina 3 - Stara Drenčina 3
Nova Gradiška 12 - Stara Gradiška 12
Nova Jošava 10 - Stara Jošava 10
Nova Kapela 1 - Stara Kapela 1
Nova Kapela 12 - Stara Kapela 12
Nova Krivaja 7 - Stara Krivaja 7
Nova Kršlja 4 - Stara Kršlja 4
Nova Lipa 11 - Stara Lipa 11
Nova Ljeskovića 11 - Stara Ljeskovića 11
Nova Ploščica 7 - Stara Ploščica 7
Nova Rača 7 - Stara Rača 7
Nova Subocka 3 - Stara Subocka 3
Novi Bešinci 11 - Bešinci 11
Novi Bolman 14 - Bolman 14
Novi Bošnjani 6 - Stari Bošnjani 6
Novi Čeminac 14 - Čeminac 14
Novi Đurđić 6 - Đurđić 6
Novi Farkašić 3 - Stari Farkašić 3
Novi Glog 6 - Stari Glog 1
Novi Golubovec 2 - Stari Golubovec 2
Novi Grabovac 3 - Stari Grabovac 3
Novi Grad 12 - Stari Grad 17
Novi Gradac 10 - Stari Gradac 10
Novi Jankovci 16 - Stari Jankovci 16
Novi Lazi 8 - Stari Lazi 8
Novi Majur 11 - Stari Majur 11
Novi Mihaljevci 11 - Mihaljevci 11
Novi Mikanovci 16 - Stari Mikanovci 16
Novi Pavljani 7 - Stari Pavljani 7
Novi Perkovci 14 - Stari Perkovci 12

Novi Skucani 7 - Stari Skucani 7
Novi Štitnjak 11 - Štitnjak 11
Novi Zdenkovac 11 - Stari Zdenkovac 11
Novigrad 13 - Starigrad 13
Novo Čiče 1 - Staro Čiče 1
Novo Petrovo Polje 10 - Staro Petrovo Polje 10
Novo Pračno 3 - Staro Pračno 3
Novo Selište 3 - Selište 3
Novo Selo Žumberačko 1 - Stari Grad Žumberački 1
Novo Selo 3 - Staro Selo 3
Novo Topolje 12 - Staro Topolje 12
Novo Virje 6 - Virje 6
Okrug Donji 17 - Okrug Gornji 17
Planina Donja 1 - Planina Gornja 1
Podvučnik 8 - Vučnik 8 - Nadvučnik 8
Primošten Burnji 15 - Primošten 15
Siget Donji 17 - Siget Gornji 17
Stara Baška 8 - Baška 8
Stara Novalja 9 - Novalja 9
Staro Štefanje 7 - Štefanje 7
Vela Luka 19 - Luka 19
Velika Črešnjevica 10 - Mala Črešnjevica 10
Vugrovec Donji 1 - Vugrovec Gornji 1
Zemunik Donji 13 - Zemunik Gornji 13

IZVOR

Imenik naselja Republike Hrvatske, Sistematski popis naselja po županijama i općinama, Stanje 31. prosinca 1995, Državni zavod za statistiku, Zagreb 1996.

LITERATURA

- Apresjan, J. D. 1974: *Leksičeskaja semantika* (Sinonimičeskie sredstva jazyka), Izdatel'stvo, Nauka, Moskva.
- Blanár, V. 1996: *Teoria vlastneho mena*, Bratislava.
- Cruse, D. A. 1986: *Lexical Semantics*, Cambridge University Press, Cambridge.
- Ducháček, O. 1965: Sur quelques problemes de l'antonymie, *Cahiers de Lexicologie* 6, 55-66.
- Duduković, B. 1993: Toponimi s toponimskim pridjevskim sastavnicama donji (donja, donje) i gornji (gornja, gornje) u Hrvatskoj. *Folia onomastica Croatica* 2, Zagreb.
- Geckeler, H. 1971. *Strukturelle Semantik und Wortfeldtheorie*, Fink, München.
- Frančić, A. 1995. Prilog proučavanju međimurske ojkonimije: dvoleksemni ojkonimi s pridjevima donji/gornji, *Rasprave Zavoda za hrvatski jezik* 21, Zagreb, 25-50.
- Hurford, J. R. i Heasley, B. 1985: *Semantics: a Coursebook*, Cambridge University Press, Cambridge.
- Korenčić, M. 1979: *Naselja i stanovništvo SR Hrvatske 1857-1971*, Zagreb.
- Kovačević, M. 1993: Od antonimije do gradacije posredstvom negacije, *Zbornik Rječnik i društvo*, 189-199.
- Lipszky, J. 1808: *Repertorium locorum objectorumque in XII. tabulis Mappae regnorum Hungariae, Slavoniae, Croatiae et confiniorum Militarium magni item principatus Transylvaniae occurrentium*, Budaë.
- Lyons, J. 1977: *Semantics I, II*. Oxford University Press, Oxford.
- Melvinger, J. 1984. *Leksikologija*, Pedagoški fakultet u Osijeku, Osijek.
- Menac, A. 1988: *Srednji član u antonimskim parovima u ruskom i hrvat-*

- skom jeziku, Filologija*, knj. 16, Zagreb.
- Menac, A. 1993: Iz problematike pridjevskih antonima, *Zbornik Rječnik i društvo*, 221-225.
- Mihaljević, M. i Šarić, Lj. 1994: Terminološka antonimija. *Rasprave Zavoda za hrvatski jezik* 20, 213-243.
- Novikov, L. A. 1977: *Antonimija v ruskom jazyke*. Nauka, Moskva.
- Osnoven sistem i terminologija na slovenskata onomastika*, 1983: Skopje.
- Podol'skaja, N. V. 1978: *Slovar ruskoj onomastičeskoj terminologii*, Moskva.
- Popis stanovništva 1991*, 1992: Republički zavod za statistiku, Zagreb.
- Putanec, V. 1976: Esej o jezičnom znaku i onomastici te o antroponimiji u Hrvatskoj. *Leksik prezimena u SR Hrvatskoj*, Institut za jezik, Nakladni zavod Matice hrvatske, V-XIV.
- Sabljar, V. 1866: *Miestopisni riečnik kraljevinah Dalmacije, Hervatske i Slavonije*, Zagreb.
- Simeon, R. 1969: *Enciklopedijski rječnik lingvističkih naziva*, Matica hrvatska, Zagreb.
- Superanskaja, A. V. 1973: *Obščaja teorija imeni sobstvennogo*, Moskva.
- Superanskaja, A. V. 1992: Omonimija v onomastike, *Folia onomastica Croatica* 1, 29-42.
- Šanskij, N. M. 1972: *Leksikologija souremennogo rusškogo jazyka*, Moskva.
- Šarić, Lj. 1995: *Antonimija u hrvatskom jeziku*, magistarski rad, Filozofski fakultet, Zagreb.
- Šimunović, P. 1981: Sinonimnost i homonimnost imena kao sociolingvistički problem, *Hrvatski dijalektološki zbornik* 5, 145-149.
- Šimunović, P. 1986: *Istočnojadranska toponimija*, Zagreb.
- Šipka, D. 1990: Tvorbena sredstva antonimizacije, *Jezik* 37/5:139-145.
- Teorija i metodika onomastičkih issledovanij*, 1986, Moskva.

ANTONYMY IN CROATIAN PLACE-NAMES

Summary

In this paper the authors analyse different types of antonyms in Croatian place-names. Classification criteria can be: the number of components, word class of the antonymous element, structure of the place-name, number of members of the antonymous series and the meaning of antonymous opposition.

The authors conclude that antonymous place-names occur frequently in Croatian oikonymy (the most frequent oppositions are *gornji-donji*, *lijevi-desni*, *novi-stari*), sometimes they also have a middle member (*srednji*).

key words: antonym, Croatian place-names

ključne riječi: antonimija, hrvatska ojkonomija